

	<p>Object: Karfás szék</p> <p>Museum: Rippl-Rónai Múzeum Fő u. 101. 7400 Kaposvár 20/287-9323 titkarsag@smmi.hu</p> <p>Collection: RRM_NT_Néprajzi tárgyi gyűjtemény</p> <p>Inventory number: RRM_NT_2019.6.1</p>
--	---

Description

Tóth Mihály (1911-1986) fafaragó által készített karos szék, menyé szerint ebben szokott faragni. 1974-ben a múzeum néprajzosa, Knézy Judit fényképfelvételeket készített róla, melyek a RRM_NF_GT-2961 és RRM_NF_GT-2960 leltári számon lettek rögzítve. 2018-ban a készítő menyé felkínálta megvételre a múzeumnak Tóth Mihály hagyatékát, melyből ezt a széket, egy szemüveget és egy tarisznyát megvásárolt a múzeum.

Keményfából készült, háttámláján áttört felületeken domború faragás. A hát középső részén lévő jelenetben két oldalról ábrázolt alak, betyár és pásztor (?). Felettük felirat: Patkó Bandi az én nevem Zala Somogy nem bír velem". A készítő nagyapja Patkó Bandi betyár volt. A háttámla felső részén szimmetrikus kosfejes motívum között két-két madár és kígyó, középen virág. Karfája és ülőlapja dísztelen. Az ülőlapra merőleges alsó sáv virágokkal díszített, ahogy a két első láb kifelé látszó felülete is. Háttámlája tetején hátul vésett felirat: Tóth Mihály a népművészet mestere".

Tóth Mihály 1911. március 11-én született Somogylyszón. Apja, felmenői mind pásztorok voltak, a faragást is tőlük tanulta. Nagyapja Tóth János, a Patkó Bandi néven hírhedtté vált betyár. Édesapja mellett hamar beletanult a pásztorságba, már hét esztendőskorában bojtárkodott. Édesapja halálát követően 1933-ban a böhönyei Festetich uradalomba, 1935-ben Kopárpusztára, majd 1938-ban a Felsősegesd határán lévő Lászlómajorba került számadó juhásznak. 1934-ben feleségül vette Kósi Máriát, két fiúgyermekük született. 1944-ben Nagykorpád mellé, Vörösakol-pusztára szegődött, majd 1945 után, a földosztáskor földet és lakást kapott a felsősegesdi Lapány-pusztán. Földjein gazdálkodásba, állattenyésztésbe fogott. 1949-ben költözött családjával Lászlómajorba, a faragást ekkor még az állattartás mellett gyakorolta.

1950-től kezdett bedolgozni a Népművészeti és Háziipari Vállalatnak, majd később főállású faragóvá vált. 1954-ben elnyerte a Népi Iparművész, 1958-ban pedig Népművészet Mestere címet.

A kaposvári Rippl-Rónai Múzeum alapító atyja, Gönczi Ferenc is felfigyelt munkásságára. Személyes jó kapcsolat alakult ki köztük, melyhez hozzájárult az is, hogy Gönczi a

betyárvilág kutatása kapcsán értékes információkat kapott tőle. Kapcsolatban állt Takáts Gyulával, Manga Jánossal és számos kutatóval. Barátságos, jószívű személyisége, kiváló mesélő tehetsége és gyakorlati tudása magával ragadta a kutatókat és számos olyan információt sikerült általa rögzíteni, mely nélkül ma szegényebb lenne a témát illető szakirodalom. Munkáit nem csak a kaposvári Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum, hanem a Néprajzi Múzeum is őrzi.

Faragóművészetét kiváló technikai tudás jellemzi mind a fafaragás, mind a karclozás vagy csontfaragás tekintetében. Mintakészletét tekintve egyrészt a hagyományos somogyi, dunántúli pásztormotívumok jellemzik, ugyanakkor ezeket saját stílusában alkalmazza.

Kedvelt eleme a vadrózsa ábrázolása, jellemzően sok állat szerepel munkáin. Ami különösen érdekessé teszi életművét és alakját az faragóművészetének sokoldalúsága. Személye kiválóan példázza, hogy a történelmi és társadalmi átalakulások hogyan hatottak az egyéni életutakra. Az uradalmi alkalmazásban pásztorkodás mellett kedvtelésből faragó, hagyományos mintákat alkalmazó faragópásztor 1945 után földhöz jutott, önállóan állattartásba fogott és ezzel párhuzamosan gyakorolta művészetét. Később egyre több megrendelésre készült tárgyat készített, ezeken megjelennek a kor ideológiai szimbólumai is, gyakran egybekomponálva a hagyományosabb motívumokkal, de ugyanolyan technikai tökélyvel kivitelezve. A Népművészeti Háziipari Vállalat számára később főállásban dolgozó faragó maga így vallott erről a tevékenységről: „Hát, amikor őrzés közbe faragtam, akko lélekbü faragtam és asztat meg a természetbü dógoztam és lelkileg, de amikor má kenyérkereset, akkor eszt má egyénileg átdógozza az ember. Más mintákat csinálunk, mint akkor amikor hát szórakozásbu csinyál az ember valamit – ugye.”

Életműve a maga teljességében jól reprezentálja a hivatásos népművésszé váló pásztorfaragók útját. Nem csak teljesítménye, hanem kedves, barátságos személyisége is hozzájárult ahhoz, hogy kiváló „adatközlő” és elsősorban szerethető ember és barát volt sokak számára.

Basic data

Material/Technique:	Keményfa, domború faragással és áttört részekkel a támlán
Measurements:	Magasság: 106,5 cm; szélesség 56 cm, mélység: 54 cm

Events

Created	When	1931-1970
	Who	Tóth Mihály (1911-1986) (faragópásztor)
	Where	Somogy County
Collected	When	2019
	Who	Pisztora Zsófia (Kaposvár)
	Where	Böhönye